

HÄLLEFORS
KOMMUN

Planeringsstrategi för Hällefors kommun

mandatperioden 2022–2026

Innehåll

1	Sammanfattning	1
2	Bakgrund.....	2
2.1	Planeringsstrategin som verktyg för aktualitetsprövning.....	2
2.2	Syfte	3
2.3	Process att ta fram planeringsstrategin	3
2.4	Kommunens översiktsplan.....	4
3	Genomgång av översiktsplanens aktualitet	4
3.1	Övergripande förändringar med hänsyn till dokumentens aktualitet...4	
4	Nya lagar och översyn av lagstiftning.....	4
4.1	Plan- och bygglagen	5
4.2	Miljöbalken	5
4.3	Barnkonventionen	6
5	Nationella och regionala mål, planer och strategier ...7	
5.1	Agenda 2030.....	8
5.2	Regional utvecklingsstrategi	8
5.3	Folkhälsa.....	9
5.4	Vindkraft.....	9
5.5	Infrastruktur och kollektivtrafik	9
6	Statliga intressen	11
6.1	Riksintressen	11
6.1.1	Riksintressen för totalförsvarets militära delar	11
6.1.2	Riksintressen för totalförsvarets civila delar.....	11
6.1.3	Riksintresse för energiproduktion och energidistribution - Vindbruk12	
6.2	Miljökvalitetsnormer	12
6.2.1	Miljökvalitetsnormer för vattenförekomster	12
7	Hälsa, säkerhet och risk för olyckor.....	14
7.1	Klimatrelaterade risker på den byggda miljön.....	14
7.1.1	Klimatanpassning.....	14
7.2	Regional risk- och sårbarhetsanalys	14
7.3	Översvämning.....	15
7.4	Buller.....	15
7.5	Förorenade områden	16
7.6	Beredskap.....	16
7.6.1	Samhällsviktig verksamhet	16
7.6.2	Totalförsvarets intressen i samhällsplaneringen.....	16
7.7	Dricksvattenförsörjning	17
8	Regionala och mellankommunala frågor.....	19
8.1	Mellankommunal samordning	19
9	Allmänna intressen	20
9.1	Skogsbruk	20
9.2	Jordbruk	20
9.2.1	Kartering av jordbruksmark i länet	21
9.3	Naturvärden	21
9.4	Bostadsförsörjning	22
9.5	Social hållbarhet	22
9.6	Kulturmiljövärden	23
10	Länsstyrelsens granskningsyttrande för översiktsplanen	

11	Aktualitetsbedömning av översiktsplanen	26
11.1	Utvecklingsinriktning i översiktsplanen	26
11.2	Mark- och vattenanvändningar	26
11.3	Planläggning sedan översiktsplanen antogs	28
12	Användbarhet och tillämpning.....	31
12.1	Enkätstudie	31
13	Sammanfattande bedömning och slutsats	34

1 Sammanfattning

Den 1 april 2020 ändrades 3 kap i plan- och bygglagen (PBL). Syftet med ändringen är att översiktsplaneringen ska bedrivas kontinuerligt, vara framåtsyftande och att översiktsplanen ska hållas aktuell. Planeringsstrategin är det centrala nya verktyget för kommunens kontinuerliga översiktsplanarbete.

Planeringsstrategin ska antas senast 24 månader efter ordinarie val enligt 23 § 3 kap. PBL. Antar kommunen inte en planeringsstrategi eller en ny översiktsplan senast 11 september 2024 anses planerna vara inaktuella.

Enligt plan- och bygglagens 3 kap ska Länsstyrelsen i ett underlag till kommunen redovisa sådana statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. Länsstyrelsen i Örebro län har tagit fram ett länsövergripande planeringsunderlag för Örebro län samt ett planeringsunderlag för Hällefors kommun som ligger till grund för denna planeringsstrategi. I underlagen har Länsstyrelsen angett förändringar i statliga och mellankommunala intressen som har betydelse för översiktsplanens aktualitet. Länsstyrelsens planeringsunderlag har granskats tillsammans med översiktsplanen och dess tillhörande tematiska tillägg, program och strategier.

Hällefors kommuns översiktsplan samt tillhörande tematiska tillägg bedöms vara förenliga med lagstiftningsförändringar, hållbarhetsambitionerna inom Agenda 2030 samt de program och andra styrdokument som tillkommit på nationell, regional och kommunal nivå. Både det sociala, det ekologiska och det ekonomiska hållbarhetsarbetet inom fysisk planering fortsätter att stärkas med stöd i översiktsplanen.

Översiktsplanens ställningstaganden till markanvändning och utveckling av den byggda miljön bedöms vara tillräckligt aktuella för att planen ska anses aktuell under innevarande mandatperiod. Vissa delar i planen bedöms dock ha mindre brister, bland annat att det saknas tydligare ställningstaganden kring utvecklingsstråket för bostäder i Grythyttans tätort vid Balundstorp samt att det saknas mark för en strategiskt fördelaktig planberedskap för etablering av verksamheter eller industri. Vidare saknar kommunen aktuella riktlinjer för bostadsförsörjning enligt lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (2000:1383) samt en vattentjänstplan enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV).

Sammantaget bedöms översiktsplanen uppfylla kraven för aktualitet enligt plan- och bygglagen (PBL 3 kap, §§ 3–5). Översiktsplanen bedöms vara tillräckligt aktuell för att fortsätta vägleda den fysiska planeringen de närmaste åren.

Under mandatperioden kommer framför allt följande insatser kopplat till översiktsplaneringen att prioriteras:

- Framtagande av nytt bostadsförsörjningsprogram

- En översyn av utvecklingsområdet i Grythyttan/Balundstorp
- Framtagande av vattentjänstplan
- Lokaliseringsutredning och identifiering av lämpliga platser för industri- och verksamhetsområden

2 Bakgrund

En översiktsplan är kommunens långsiktiga verktyg som visar viljeinriktningen för hur mark- och vattenanvändningen samt bebyggelsen ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen är ett av de viktigaste styrdokumenterna i kommunen. De frågor som behandlas i en översiktsplan är exempelvis vilka områden som ska bebyggas och hur de ska bebyggas, vilka områden som behöver särskilt skydd och hur dessa ska skyddas, vilka miljörisker det finns och hur detta ska beaktas. Till översiktsplanen kan fördjupade översiktsplaner tas fram som avser ett avgränsat geografiskt område eller tematiska tillägg som behandlar en specifik fråga till exempel var i kommunen det bedöms som lämpligt för vindbruk. Till översiktsplanen kan även olika strategier och inriktningsdokument tas fram, exempelvis dagvattenstrategier och bostadsförsörjningsprogram.

Ett aktuellt översiktsplanepaket är viktigt för att det ska ge stöd för efterföljande planering och beslut. Det är också viktigt att planerna är aktuella så att företrädare för regional och statlig planering ska kunna väga in kommunens ställningstaganden, till exempel vid planering av ny infrastruktur som vägar, elledningar på stam- eller regionnätet samt vindkraft.

Kommunens översiktsplan ska vara vägledande för efterföljande planering, lovgivning och tillståndsprövning, samt i andra myndigheters beslut om exempelvis tillstånd enligt miljöbalken.

Enligt Plan och bygglagen ska kommunen i översiktsplanen redovisa grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden för hela kommunen. Grunddragen ska framgå av en karta. Av planen ska det även framgå hur kommunen anser att den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

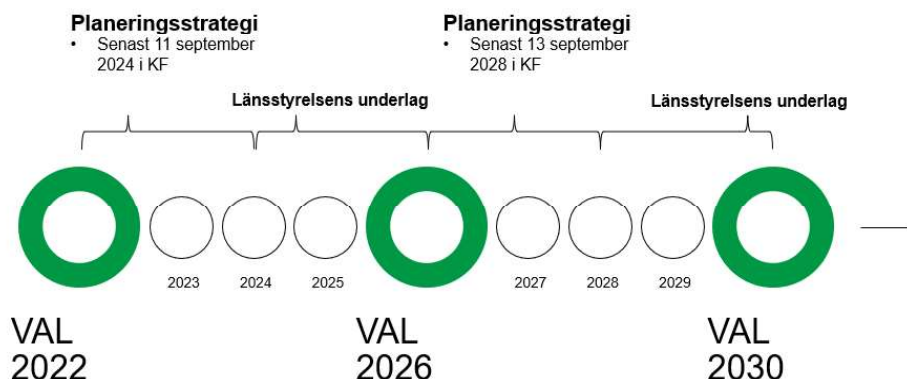
2.1 Planeringsstrategin som verktyg för aktualitetsprövning

Den 1 april 2020 ändrades 3 kap i plan- och bygglagen. Syftet med ändringen är att översiktsplaneringen ska bedrivas kontinuerligt, vara framåtsyftande och att översiktsplanen ska hållas aktuell. Planeringsstrategin är det centrala nya verktyget för kommunens kontinuerliga översiktsplanarbete.

Planeringsstrategin ska antas senast 24 månader efter ordinarie val enligt 23 § 3 kap. PBL. Antar kommunen inte en planeringstrategi eller en ny översiktsplan senast 11 september 2024 anses planerna vara inaktuella. Detta innebär bland annat att standardförfarande, samordnat förfarande och förenklat förfarande inte kan tillämpas vid framtagandet av detaljplaner.

I planeringsstrategin ska kommunfullmäktige ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar som är av betydelse för översiktsplanens aktualitet, kommunens fortsatta arbete med översiktsplanen och hur aktuell översiktsplanen är i förhållande till kraven i 3 kap. 3 §, 4 § andra stycket 1 och 2 och 5 § PBL.

Processen över tid

2.2 Syfte

Syftet med planeringsstrategin är att kommunen ska ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet samt kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen. Kommunen ska även bedöma i vilken utsträckning planerna är aktuella. Bedömningar görs även för tematiska tillägg samt styrdokument som är av relevans för översiktsplanearbetet.

2.3 Process att ta fram planeringsstrategin

Arbetet med framtagande av planeringsstrategin har genomförts under 2023 och början av 2024. Under arbetet har hela översiktsplanen och dess tillägg gått igenom för att identifiera ställningstaganden och inriktningar som eventuellt behöver förändras. Det planeringsunderlag som Länsstyrelsen levererat till kommunen under 2022 har även det gått igenom och jämförts med översiktsplanen.

Under hösten 2023 skickades en enkät ut till större delen av tjänstepersonsorganisationen. Enkäten undersökte upplevelsen av översiktsplanen som verktyg för den strategiska inriktningen och som vägledande dokument i det dagliga arbetet.

Samhällsplanerare har hållit ihop arbetet med planeringsstrategin och gjort avstämningar med andra tjänstepersoner och politiken om innehållet.

2.4 Kommunens översiktsplan

Hällefors kommuns översiktsplan omfattar två dokument, den kommunomfattande översiktsplanen samt tillägg till översiktsplanen Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS). Den kommunomfattande översiktsplanen inklusive det tematiska tillägget (LIS) för Hällefors kommun antogs av kommunfullmäktige 24 april 2018. Utöver detta finns ett bostadsförsörjningsprogram samt en grönplan framtagen som fungerar som planeringsunderlag till översiktsplanen.

3 Genomgång av översiktsplanens aktualitet

3.1 Övergripande förändringar med hänsyn till dokumentens aktualitet

Enligt 3 kapitlet 26 § PBL ska Länsstyrelsen i ett underlag till kommunen redovisa sådana statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. Länsstyrelsen i Örebro län har tagit fram ett länsövergripande planeringsunderlag för Örebro län samt ett för Hällefors kommun som ligger till grund för denna planeringsstrategi, se bilaga 1 och 2. I underlaget har Länsstyrelsen angett förändringar i statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet samt om Länsstyrelsens granskningsyttrande på översiktsplanen i någon del inte längre gäller.

I det följande följer en redovisning av delar ur underlagen från Länsstyrelsen där kommunen gör en bedömning av aktualiteten för respektive del. Slutligen görs en sammanvägd bedömning av hur detta påverkar översiktsplanens aktualitet.

4 Nya lagar och översyn av lagstiftning

Sedan den kommunövergripande översiktsplanen antogs för Hällefors kommun har det skett en rad förändringar i relevant lagstiftning som har

bäring på planering. Nedan följer en redovisning av förändringar i lagstiftning med relevans för fortsatt arbete med översiktsplaneringen.

4.1 Plan- och bygglagen

Plan- och bygglagen har genomgått ett stort antal förändringar. Till exempel ändrades 3 kapitlet om översiktsplan den 1 april 2020. Många paragrafer har fått nytt innehåll eller formulerats om. Det övergripande syftet med ändringarna i kapitlet är att översiktsplaneringen ska bedrivas kontinuerligt, framåtsyftande och att översiktsplanen hålls aktuell. Planeringsstrategin är en direkt följd av dessa förändringar. Från och med valet 2022 ska kommunfullmäktige ta fram en planeringsstrategi varje mandatperiod. Strategin ska antas senast 24 månader efter ordinarie val, vilket innebär att fullmäktige senast den 11 september 2024 ska ha antagit kommunens första planeringsstrategi. Om inte detta genomförs upphör översiktsplanen att vara aktuell.

Den 1 augusti 2018 ändrades 3 kap. 5§ i syfte att förbättra beredskapen för klimatförändringar i kommunen. Detta innebär att det av översiktsplanen ska framgå kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra.

Bedömning

Lagändringen om beredskap för klimatförändringar kan påverka översiktsplanens aktualitet. Översiktsplanen innefattar till viss del kommunens syn på risker för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra.

4.2 Miljöbalken

Den 1 januari 2019 ändrades 5 kap 4 § i miljöbalken. Ändringen syftar till att stärka skyddet för vattenmiljön. Därför togs till exempel rimlighetsavvägningen bort kopplat till miljökvalitetsnormer för vatten.

Den 1 januari 2018 infördes ett nytt sjätte kapitel i miljöbalken. Detta föranledde också förändringar i PBL. Det nya kapitlet heter Miljöbedömningar och syftar till att förtydliga lagstiftningen och ge den en mer lättillgänglig struktur som följer stegen i miljöbedömningsprocessen.

Bedömning

Den samlade bedömningen är att den miljökonsekvensbeskrivning för gällande översiktsplan inte uppfyller miljöbalkens syfte enligt nuvarande 6 kap miljöbalken. Vid en eventuell aktualisering av översiktsplanen kan miljöbedömningen med fördel vidgas till en bredare hållbarhetsbedömning.

4.3 Barnkonventionen

FN:s barnkonvention blev svensk lag 1 januari 2020. En av barnkonventionens grundprinciper är att alla åtgärder som rör barn i första hand ska beakta vad som bedöms vara barnets bästa (artikel 3). En annan grundprincip är att barn har rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som rör dem (artikel 12). Barnperspektivet blir utifrån detta en viktig del som ska integreras i översiktsplaneringen.

Bedömning

Påverkar inte översiktsplanens aktualitet. I det fortsatta kontinuerliga översiktsplanarbetet behöver barnperspektivet beaktas mer och tydligare integreras i framtagandet av nya planeringsunderlag och strategiska dokument.

5 Nationella och regionala mål, planer och strategier

Av översiktsplanen ska det framgå hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling av kommunen. Vilka mål som är relevanta att beakta bedöms med utgångspunkt i den vision och mål som kommunen utformat lokalt. Både på nationell och internationell nivå finns övergripande mål och strategier för ett hållbart samhällsbyggande. Nedan listas de mål, planer och program som bedöms vara relevanta att belysa för Hällefors översiktsplans aktualitet.

I länsstyrelsens planeringsunderlag framgår att översiktsplanen ska behandla de relevanta nationella och regionala mål, planer och program som behövs för en hållbar utveckling inom kommunen. Länsstyrelsen listar ett flertal nationella mål planer och program som viktiga för region Örebro län.

I översiktsplanen lyfts följande nationella och regionala mål, planer och program som bedöms vara relevanta och av betydelse för kommunen och översiktsplaneringen:

- Vision för Sverige 2025
- Nationell strategi för hållbar utveckling
- Nationella miljö kvalitetsmål
- Nationella mål för friluftslivspolitik
- Nationella folkhälsomål
- Nationell plan för transportsystemet 2014–2025
- Bredbandsstrategi för Sverige
- Regional utvecklingsstrategi för Örebroregionen (RUS)
- Regional översiktlig planering (RÖP)
- Energi- och klimatprogram för Örebro län 2013–2016
- Regional handlingsplan för klimatanpassning i Örebro län
- Regionala miljömål
- Länsplan för regional transportinfrastruktur
- Regionalt trafikförsörjningsprogram för Örebro län
- Cykelstrategi för Region Örebro län
- Örebro läns kulturplan 2012–2014
- Regionala folkhälsomål

Vissa av målen, planerna eller programmen som översiktsplanen listar kan ha upphört att gälla och vissa har ersatts av nyare versioner. Det bedöms dock inte påverka översiktsplanens aktualitet då majoriteten av de som uppdaterats främst har handlat om redaktionella ändringar. Utöver de som nämns ovan följer ett antal mål, planer och program som bedöms relevanta att belysa djupare.

5.1 Agenda 2030

Agenda 2030 antogs 2015 av FN:s medlemsländer och började gälla 1 januari 2016, som en fortsättning och påbyggnad av de ej uppnådda milleniemalet. Agenda 2030 ämnar till att balansera en ekonomisk, ekologisk och social hållbar utveckling med 17 globala mål inom flera olika områden till år 2030. I regeringens proposition 2019/12:188 framgår Sveriges inriktning för arbetet med att genomföra Agenda 2030.

Den 1 december 2022 undertecknade alla kommuner i länet en regional avsiktsförklaring för Agenda 2030, med mål om att ta gemensamma kliv framåt för hållbarhetsarbetet. I avsiktsförklaringen anger Hällefors kommun bland annat en ambition om en öppen och levande dialog med medborgarna för att skapa delaktighet i den lokala demokratin. En väl fungerande välfärd som svarar upp mot invånarnas behov. Att förutsättningar skapas för befintliga och växande företag samt nyetableringar samt att investeringar för en stark och hållbar framtid genomförs.

Bedömning

Översiktsplanens koppling till Agenda 2030 bedöms i stora drag tillgodosedd, men kan stärkas. I det fortsatta arbetet med kontinuerlig översiktsplanering behöver Agenda 2030 tas om hand och beaktas i planeringsunderlag och nya planer och strategier.

5.2 Regional utvecklingsstrategi

Den regionala utvecklingsstrategin har uppdaterats sedan översiktsplanen antogs, Regional utvecklingsstrategi 2030. Flera av inriktningarna i den regionala utvecklingsstrategin kopplar an till den fysiska planeringen. För inriktningar så som attraktiva boende- och närmiljöer, ökad nationell attraktionskraft, ökad tillväxt i näringslivet samt goda försörjningsmöjligheter har samhällsplaneringen en viktig roll.

Bedömning

Påverkar inte översiktsplanens aktualitet. Den regionala utvecklingsstrategin innebär inga större förändringar sett till Hällefors kommuns kontext.

5.3 Folkhälsa

Riksdagen beslutade i juni 2018 om ett omformulerat övergripande folkhälsomål och en reviderad målstruktur för folkhälsopolitiken. Syftet med förändringen var att skapa en mer långsiktig och förebyggande struktur för en mer jämlik hälsa för hela befolkningen och som underlättar folkhälsoarbetet på samtliga samhällsnivåer. År 2019 togs en regional handlingsplan för god, jämlik och jämställd hälsa fram.

Bedömning

Påverkar inte översiktsplanens aktualitet, dock kan ställningstaganden i översiktsplanen tydliggöras på flera områden för att bättre leva upp till folkhälsomålen.

5.4 Vindkraft

Naturvårdsverket och Energimyndigheten har arbetat fram en nationell strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad som färdigställdes i januari 2021. Som en del i genomförandet av strategin har Länsstyrelserna fått i uppdrag att genomföra regionala analyser, där det nationella planeringsunderlaget kvalitetssäkras och vidareutvecklas utifrån regionala förhållanden. Det regionala planeringsunderlaget kan utgöra stöd i kommunernas översiktsplanering. Det finns i nuläget ingen beslutad tidplan för de regionala analyserna.

Bedömning

Översiktsplanen saknar ställningstaganden och analyser kring vindkraft. En vindbruksplan kommer tas fram inom denna mandatperiod.

5.5 Infrastruktur och kollektivtrafik

I region Örebro läns länstransportplan för åren 2022–2033 lyfts flera områden som prioriterat där Hällefors kommun berörs.

- **Riksväg 63, Förbifart Hjulsjö**

Riksväg 63 är ett viktigt stråk för godstransporter genom norra länsdelen. Objektet ingick i länstransportplan 2014–2025 samt 2018–2029. Förbifart Hjulsjö innebär en restidsminskning och förbättrad trafiksäkerhet på sträckan, då det både ökar möjligheten att hålla jämn hastighet och möjligheten till omkörningar.

- **Riksväg 63, Hällefors och Kopparberg tätorter**

Riksväg 63 är ett viktigt mellanregionalt stråk där stora delar av sträckan har åtgärdats och andra kommer att åtgärdas. Brister som kvarstår är trafiksäkerhet, tillgänglighet och framkomlighet i Hällefors och Kopparberg tätorter.

- **Väg 244, Hällefors-Nora**

Sträckan mellan Grythyttan och Hällefors rustas upp i samband med byggnation av ny cykelväg. Trafiksäkerhet och framkomlighet behöver utredas på den sträcka som ännu inte är utredd mellan Gyttop och Grythyttan med fokus på i första hand trafiksäkerhet.

- **Länsväg 205, Askersund-Degerfors-Karlskoga-Hällefors**

Länsväg 205 ska som stråk i sin helhet utredas på sikt, men i första hand kommer Degerfors tätort att prioriteras.

Bedömning

Översiktsplanen pekar ut väg 244 som en viktig transportlänk i regionen och inriktningen är att vägen ska byggas om till mötesfri 2+1-väg samt att standarden ska hållas god.

Riksväg 63 var när översiktsplanen togs fram ett riksintresse för kommunikation och pekas ut som viktig väg för regionen i stort.

Länsväg 205 pekas ut som viktig del i kommunen och översiktsplanen anger att vägen ska hålla en god standard. Länsväg 205 pekas inte särskilt ut i översiktsplanen, men då länstransportplanen pekar ut en annan kommuns tätort som prioritet anses översiktsplanen för Hällefors kommun vara aktuell kopplat till länstransportplanens inriktningar.

6 Statliga intressen

I följande avsnitt beskrivs den del i Länsstyrelsens underlag som avser de statliga anspråken och riksintressena. En stor majoritet av de riksintresseområden som finns i kommunen och som berörs av översiktsplanens dokument är aktuella då de har pekats ut innan gällande översiktsplanedokument antogs.

6.1 Riksintressen

6.1.1 Riksintressen för totalförsvarets militära delar

Den 26 januari 2022 fattade Försvarmakten beslut om förnyad redovisning av riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del. Beslutet omfattar bland annat ett utökat ”påverkansområde för buller och annan risk” vid Villingsbergs skjutfält och ny värdebeskrivning med anledning av detta. Hällefors kommun berörs dock ej av det utvidgade påverkansområdet.

I södra delen av Hällefors kommun omfattas en marginell del av påverkansområdet ”område med särskilt behov av hinderfrihet”. Inom område med särskilt behov av hinderfrihet ska alla ärenden som rör höga objekt remitteras Försvarmakten för bedömning av påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del. Översiktsplanen pekar ut detta område att objekt högre än 20 meter kan medföra påtaglig skada riksintresset.

Hällefors kommun omfattas av fyra påverkansområden ”påverkansområde övrigt” varav ett är marginellt i södra delen av kommunen. Alla plan- och byggärenden som ligger inom Försvarmaktens påverkansområden ”Påverkansområde övrigt” ska remitteras till Försvarmakten oavsett byggnadshöjd. Påverkansområdet tydliggörs inte Hällefors gällande översiktsplan. Översiktsplanen pekar ut dessa områden men under den föregående benämningen ”influensområde” och anger att Försvarmakten ska remitteras gällande plan- och lovärenden inom påverkansområdena.

6.1.2 Riksintressen för totalförsvarets civila delar

Enligt regeringens försvarspolitiska inriktning 2016–2020 ska planeringen för civilt försvar återupptas. Planeringsarbetet ska utgå från att förmågan att hantera kriser i samhället i fredstid också ska ge en grundläggande förmåga att hantera krigssituationer. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) arbetar kontinuerligt med att identifiera mark- eller vattenområden som kan vara av riksintresse för totalförsvarets civila delar. I dag finns det inte något utpekade område som berör Hällefors kommun.

Bedömning

De utpekade påverkansområdena ”område med särskilt behov av hinderfrihet” samt ”påverkansområde övrigt” är placerade utanför översiktsplanens utvecklingsförslag. Översiktsplanen därmed bedöms vara aktuell gällande Riksintresset för totalförsvarets militära delar.

6.1.3 Riksintresse för energiproduktion och energidistribution - Vindbruk

I Hällefors kommun finns inget område utpekade som riksintresse för vindbruk och kommunen har heller inte någon antagen vindbruksplan. Sedan kommunens översiktsplan antogs 2018 har Naturvårdsverket och Energimyndigheten fått i uppdrag att ta fram en nationell strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad. Strategin presenterades 2021. Som en del av strategins genomförande har länsstyrelserna fått i uppdrag att genomföra regionala analyser, där det nationella planeringsunderlaget ska kvalitetssäkras och vidareutvecklas utifrån regionala förhållanden. Länsstyrelsen i Örebro län har ännu inte tagit fram någon regional analys.

Bedömning

Översiktsplanen redovisar inga ställningstaganden kring utbyggnad av vindbruk i kommunen. En vindbruksplan kommer tas fram för Hällefors kommun.

6.2 Miljökvalitetsnormer

6.2.1 Miljökvalitetsnormer för vattenförekomster

Den statusklassificering som presenteras för berörda recipienter i översiktsplanen har uppdaterats sedan dokumentens tillkomst. Vissa av recipienterna har nu en annan statusklassning. Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram ger information om vilka åtgärder som myndigheter och kommuner behöver genomföra för att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten. År 2022 togs det fram två nya åtgärdsprogram för perioden 2022–2027 för de vattendistrikt som Hällefors kommun omfattas av, Norra Östersjöns- samt Västerhavets vattendistrikt. Idag är miljökvalitetsnormen för samtliga sjöar i kommunen gällande den ekologiska statusen god 2023 med tidsundantag.

I översiktsplanen anges det att den ekologiska statusen för vatten och sjöar i kommunen överlag uppnådde god till måttlig status, förutom sjön Mången som bedömdes ha otillfredsställande status.

Vad det gäller den kemiska statusen vid översiktsplanens framtagande uppnådde inga sjöar eller vattendrag i kommunen god kemisk status. Den kemiska och kvantitativa statusen var däremot god i samtliga grundvatten i kommunen.

Idag har, förutom Mången, även Norr-Älgen, Stora Tomsjön samt Lövsjön en otillfredsställande ekologisk status. Det är oförändrat sedan översiktsplanen antogs gällande den kemiska statusen för vattendrag och sjöar samt den kemiska statusen för grundvatten. Inga av dessa sjöar som har otillfredsställande status ligger nära utvecklingsstråk i varken översiktsplanen eller närhet av LIS-områden.

Bedömning

Bedömning är att översiktsplanen fortsatt är aktuell då inga sjöar eller vattendrag som har otillfredsställande status direkt påverkas av översiktsplanens utvecklingsinriktningar och ställningstaganden.

7 Hälsa, säkerhet och risk för olyckor

7.1 Klimatrelaterade risker på den byggda miljön

I 3 kap. 5 § PBL anges sedan augusti 2018 att kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade ska framgå av översiktsplanen, samt hur sådana risker kan minska eller upphöra. Översiktsplanen för Hällefors kommun saknar information kring risken för eventuella skador som är klimatrelaterade för den byggda miljön.

7.1.1 Klimatanpassning

Länsstyrelserna har gemensamt tagit fram en vägledning för hur kommuner kan arbeta med klimatanpassning i den fysiska planeringen. De centrala kapitlen tar upp hur man praktiskt gör före, under och efter planarbetet. Länsstyrelsen i Örebro har tagit fram en handlingsplan för klimatanpassning för länet.

Bedömning

I nuvarande översiktsplan finns ett antal ställningstaganden kopplat till klimatförändringar och klimatanpassningar, framför allt för översvänningsrisk. Nya översvänningskarteringar för Svartälven samt Gullspångsälven har tagits fram, vilket blir ett viktigt underlag för fortsatt arbete med kommunala planer för hantering och anpassning till översvänningsrisk. Översiktsplanen hänvisar dock till föregående översvänningskartering som tagits fram.

Med hänsyn till lagförändringen om klimatrelaterade risker och till nya och uppdaterade kunskaper, underlag och vägledningar inom området behöver kommunen fortsätta arbeta med klimatanpassning inom ramen för översiktsplaneringen.

7.2 Regional risk- och sårbarhetsanalys

Länsstyrelsen sammanställer vartannat år en regional risk- och sårbarhetsanalys (RSA) som ska ge en riskbild för hela samhället med syfte att utgöra en grund för det förebyggande krisberedskapsarbetet i länet. Den senaste som Länsstyrelsen tog fram är från 2022.

Hällefors kommun tog under 2023 fram en *Risk och sårbarhetsanalys för Hällefors kommun 2023–2026*.

Kommunens risk- och sårbarhetsanalys är väl genomarbetad. I risk- och sårbarhetsanalysen lyfts behov som behöver arbetas vidare med, eller områden där kunskapen behöver fördjupas. Även kommunens översiktsplan hanterar flera frågor om säkerhet och risk.

Bedömning

Planeringsunderlag behöver tas fram för att ge en tydligare bild om var risker i den fysiska miljön kan uppstå och hur dessa risker kan minskas eller avhjälpas helt. Gällande översiktsplan hänvisar till en kommunal risk- och sårbarhetsanalys från 2015. Trots detta bedöms översiktsplanen på det stora hela vara aktuell.

7.3 Översvämning

Boverket har tagit fram en vägledning om tillämpning av plan- och bygglagen med hänsyn till människors hälsa, säkerhet och risken för olyckor, översvämning och erosion. Länsstyrelsen anger i planeringsunderlaget att Översiktsplanen för Hällefors kommun anger en något lägre säkerhetsnivå för bebyggelse än vägledningen. Vägledningen anger att inom områden som översvämmas vid ett 200-årsflöde bör det inte tillkomma någon bebyggelse alls, utöver vissa enklare byggnader av lågt värde där få personer vistas. Exempel på detta kan vara garage och båthus.

Översiktsplanen anger att ny bebyggelse ska undvikas i riskområden för höga vattenstånd. I områden som hotas av 100-årsflöde, bör det inte tillkomma någon bebyggelse alls, med undantag för enklare byggnader som garage och uthus.

Enligt nya översvämningskarteringar för Svartälven och Gullspångsälven som berör Hällefors kommun, är det endast en marginell skillnad på 100-årsflödet jämfört med 200-årsflödet.

Bedömning

Översiktsplanen är inaktuell vad gäller översvämning. Vid en revidering av översiktsplanen behöver detta uppdateras.

7.4 Buller

I april 2020 publicerade Boverket en reviderad vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller vid planläggning och bygglovsprövning av bostadsbyggnader. Översiktsplanen hänvisar till föregående vägledning från 2015. Vägledningen från 2020 kan, till skillnad mot vägledningen från 2015, tillämpas även för idrottsplatser. Boverket har tidigare, liksom den reviderade versionen, hänvisat till att kommuner behöver klargöra en framåtseende prognos för framtida bullerexponering i detaljplaner, dock med en diffus tidshorisont. Nya vägledningen rekommenderar att tidshorisonten för en framåtseende prognos bör vara genomförandetiden av detaljplan, men högst 15 år. Detta gäller dock inte vid större industrianläggningar, här ska kommunen i stället utgå från högsta immissionsvärdena (varaktiga värden)

som verksamheten har rätt till, inte till de faktiska ljudnivåerna som en verksamhet generar.

Bedömning

Den reviderade vägledningen innebär inte några förändrade riktvärden jämfört med den vägledning som översiktsplanen hänvisar till, ställningstagande anses fortfarande vara aktuella i översiktsplanen.

7.5 Förorenade områden

Översiktsplanen hänvisar till Länsstyrelsen i Östergötlands rapport Förorenade områden i den fysiska planeringen – en vägledning. Rapporten ska tillämpas vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning.

Kommunen tar stöd i databasen EBH-stödet och Länsstyrelsens kartsikt ”LST potentiellt förorenade områden vid bedömningen av risken för föroreningar inom ett område, samt en tidig förståelse för vad som krävs för typ av utredning.

Bedömning

Översiktsplanen redovisar en kartbild med utpekade miljöfarliga verksamheter samt potentiellt förorenade områden som delvis kan vara inaktuell. Fler områden kan ha tillkommit sedan 2018. Eftersom kommunen tar stöd i databasen för EBH-stödet samt Länsstyrelsens kartsikt för att hitta information om detta, bedöms övrig vägledning i översiktsplanen vad gäller föroreningar fortfarande vara aktuell.

7.6 Beredskap

7.6.1 Samhällsviktig verksamhet

I oktober 2020 tog MSB fram en förenklad och tydligare definition av samhällsviktig verksamhet. MSB har även tagit fram en vägledning för identifiering av samhällsviktig verksamhet för bland annat kommuner (2019). Identifiering av samhällsviktig verksamhet kan användas som underlag för arbete med säkerhetsfrågor avseende fysisk planering.

Bedömning

I översiktsplanen har inte några samhällsviktiga verksamheter i kommunen identifierats.

7.6.2 Totalförsvarets intressen i samhällsplaneringen

MSB har under 2021 även tagit fram en vägledning för att beakta totalförsvarets intressen i samhällsplaneringen. Vägledningen beskriver bland annat hur totalförsvarets behov kan kopplas till den fysiska planeringen samt vilka olika typer av intressen som kan vara viktiga att beakta ur totalförsvarsynpunkt.

I vägledningen står det bland annat att kommunen kan stärka totalförsvaret genom att planera:

- samhället så att objekt som kan tänkas utsättas för angrepp inte placeras i närheten av befolkningscentrum och verksamheter som är svåra att utrymma,
- att befolkningen kan utrymma från särskilt farliga områden eller objekt som kan tänkas utsättas för angrepp,
- att bebyggelse som riskerar att utsättas för hot kan beaktas,
- att tillgängligheten och behoven av framkomlighet för både utryckningsfordon och militära transporter beaktas,
- att känslig bebyggelse inte placeras i nära anslutning till de som kan bli delaktiga i krig, till exempel polis.

Bedömning

Översiktsplanen saknar konkreta ställningstaganden och riktlinjer för hur kommunen ska stärka totalförsvaret. Översiktsplanen behandlar dock en del risker kopplat till detta och tar höjd för exempelvis säkerhetsavstånd till större transportleder, järnväg, framkomlighet av utryckningsfordon och hantering av miljöfarliga verksamheter och föroreningar i samhällsplaneringen av ny bebyggelse.

Översiktsplanen behandlar även till viss del hur kommunen ska hantera digital kommunikation i form av antenner och master samt även säkerhetsavstånd till kraftledning. Översiktsplanen anger även att kraftledningar ska markförläggas för att minimera sårbarhet och risker vilket kan kopplas till att totalförsvaret till viss del kan stärkas.

7.7 Dricksvattenförsörjning

En regional vattenförsörjningsplan för Örebro län 2023–2027 har tagits fram. I planen presenteras länets prioriterade dricksvattenförekomster. Syftet med prioriteringen är att ge underlag för skydd av dessa vattenresurser och att säkerställa att de kan användas för dricksvattenförsörjning även i framtiden.

I Hällefors kommun har sju vattenförekomster pekats ut som prioriterade vatten:

- Sävsjöåsen - (delvis verksamhetsområde för avlopp)
- Älvestorp - (verksamhetsområde för vatten och avlopp)
- Hjulsjöåsen – Nyhammarområdet - (vattenskyddsområde+ delvis verksamhetsområde för vatten och avlopp)
- Svartälvsåsen – Hälleforsområdet Jeppetorp - (vattenskyddsområde+ delvis verksamhetsområde för vatten och avlopp)
- Svartälvsåsen, Hedvretenområdet
- Nittälvsåsen – Nittälvsområdet
- Moåsen – Grängenområdet

Övriga områden är inte utpekade som vattenskyddsområden eller omnämns i översiktsplanen som viktiga vatten för dricksvattenförsörjning.

Vid årsskiftet 2022/2023 inträdde en ändring i lagen om allmänna vattentjänster (LAV) som riksdagen beslutat om. En av dessa ändringar är att kommunerna ska ha en aktuell vattentjänstplan vilket ska tillämpas efter den 31 december 2023. Vattentjänstplanen ska dessförinnan samrådats och beslutas i kommunfullmäktige.

Bedömning

Det finns ett behov av att se över vilka vatten som i framtiden bör ingå i kommande vattenskyddsområden i kommunen för att långsiktigt säkerställa en god dricksvattenförsörjning. En vattentjänstplan ska arbetas fram för Hällefors kommun.

8 Regionala och mellankommunala frågor

8.1 Mellankommunal samordning

Enligt 2 kap. 3 § PBL ska hänsyn tas till mellankommunala och regionala förhållanden vid planläggning. Det innebär att kommunen inte bara ska ta hänsyn till förhållandena i angränsande kommuner utan också till behovet av samverkan och samarbete i ett bredare regionalt perspektiv.

Kommunen deltar i flera mellankommunala samarbeten och samverkansforum. Dels finns en stark samverkan mellan kommunerna i norra Örebro län, Hällefors, Lindesberg, Ljusnarsberg och Nora, främst inom området bygg och miljö. Kommunen samverkar även i flera forum för kunskapsutbyte och diskussion av gemensamma frågor inom olika ämnesområden på länsnivå, till exempel med Region Örebro län samt med angränsande kommuner som Filipstad och Karlskoga kommun.

Bedömning

Översiktsplanen är aktuell sett till de regionala och mellankommunala frågorna.

9 Allmänna intressen

Kommunen ska i översiktsplanen redovisa allmänna intressen samt ange hur hänsyn ska tas dem. Det ska även framgå av översiktsplanens kommunens bedömningar och avvägningarna med hänsyn till de allmänna intressena.

9.1 Skogsbruk

Skogsmark är av nationell betydelse. År 2018 beslutades om ett nytt nationellt skogsprogram. Det har även tagits fram ett regionalt skogsprogram för Örebro län år 2021.

Översiktsplanen pekar ut stora delar av kommunen som natur och landsbygd med oförändrad markanvändning. Skogsbruk behandlas relativt kortfattat i översiktsplanen, dock anges det att ny bebyggelse ska lokaliseras så att skogsnäringens framtida utvecklingsmöjligheter inte begränsas, samt att för framtida klimatförändringar ska skogen säkerställas med hjälp av en ökad diversitet med avseende på trädslag och beståndsanpassning utifrån markens förutsättningar. I översiktsplanen saknas det vägledning kring avvägning mellan bebyggelse och skogsbruk i dessa områden.

Bedömning

Översiktsplanen saknar en utpekad och tydlig vägledning för avvägning mellan bebyggelse och skogsbruket. I översiktsplanen pekas dock skogsbruket ut som en viktig näring för kommunen vars utvecklingsmöjligheter inte ska begränsas. Översiktsplanen anses därmed vara aktuell gällande skogsbruket.

9.2 Jordbruk

Jordbruk är av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får, enligt 3 kap. 4 § MB, endast tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

En relativt liten del av den totala jordbruksmarken inom kommunen är utpekad i översiktsplanens utvecklingsstrategi, främst i det mindre samhället Bredsjö och samt en liten del i Hjulsjö. Dessa jordbruksmarkområden har markanvändning landsbygd. En mindre del jordbruksmark nära Grythyttans tätort är även utpekade i översiktsplanens utvecklingsstrategi med markanvändningen stadsbygd, även i Hällefors tätort är en mindre del jordbruksmark utpekad i översiktsplanen med samma markanvändning. Resterande större jordbruksmarksarealer omfattas ej av översiktsplanens utvecklingsstrategi. Utöver detta tar översiktsplanen ställning till att så mycket jordbruksmark som möjligt ska bevaras i kommunen och att bebyggelse ska undvikas utanför de utpekade utvecklingsområdena i översiktsplanen.

9.2.1 Kartering av jordbruksmark i länet

Länsstyrelsen har tagit fram en kartering av brukningsvärd jordbruksmark i Örebro län. Kartsiktet redovisar inte någon detaljerad bedömning av jordbruksmarken om den är brukningsvärd eller inte, utan ska fungera som en indikation där kommunen i stället gör en bedömning i varje enskilt fall gällande brukningsvärdet.

Bedömning

Översiktsplanen är aktuell sett till jordbruksmarksfrågan.

9.3 Naturvärden

Det har tillkommit fyra nya naturreservat samt en utvidgning av ett befintligt naturreservat sedan översiktsplanen antogs.

- Bergsvikskullen
- Kittelmyren
- Lokadalen
- Saxeknut
- Skärjenöarna

Hällefors kommun tog år 2018 fram en Grönplan för Hällefors och Grythyttan i samband med Översiktsplanen. Grönplanen visar på vilka områden som ska bevaras och utvecklas, utifrån kulturvärde, folkhälsa och välbefinnande. Grönplanens geografiska avgränsning berör kommunens två tätorter, Hällefors och Grythyttan.

Samtliga nya reservat återfinns inom markanvändningen natur i översiktsplanen och därför görs bedömningen att de tillgodoses inom översiktsplanens intention. För det reservat som utvidgats, Lokadalen, återfinns delar inom markanvändningen landsbygd och inom utpekade utvecklingsstråk för verksamheter utan omgivningspåverkan. Det är dock en relativt begränsad del av det utvidgade naturreservatet som berörs.

De nya naturreservaten är inte utpekade i grönplanen då det inte ligger i direkt anslutning till tätorten bortsatt från Saxeknut som ligger nära Hällefors tätort. Saxeknut är inte specifikt utpekade i Grönplanen men uppmärksammas som en del av Silverleden med rastplats och utsiktspunkt med klassificering 2 som en kommunal intressant miljö. Vidare lyfts det i grönplanen att områden runt Knuthöjds mossen, som Saxeknut angränsar till, ingår i planerat utökning av reservaten.

Bedömning

Tillkomsten av reservaten samt utvidgningen av det befintliga reservatet bedöms inte påverka översiktsplanens eller grönplanens aktualitet. Vid revidering av grönplanen bör naturreservatet Saxeknut ingå då det ligger nära Hällefors tätort.

9.4 Bostadsförsörjning

Enligt Lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (2000:1383), ska kommunen planera för bostadsförsörjningen med hjälp av riktlinjer, som ska antas av kommunfullmäktige varje mandatperiod. Den 28 april 2022 beslutade riksdagen om en förändring i lag om kommunernas bostadsförsörjningsansvar, som gäller från och med den 1 oktober 2022.

Ändringen innebär att kommunerna ska analysera bostadsbehovet som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden. Riktlinjerna ska i sin tur ge underlag för översiktsplaneringen. Från 1 april 2020 ska det av översiktsplanen framgå hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder. Hällefors kommuns bostadsförsörjningsprogram antogs 2018 och sträcker sig fram till 2022, vilket innebär att nytt program behöver antas denna mandatperiod.

Bedömning

Översiktsplanen är aktuell vad gäller mark utpekad för bostadsutveckling. Bostadsförsörjningsprogrammet bedöms dock utdaterat. Gällande riktlinjer uppfyller ej ändringar som skett i lagen om kommuners bostadsförsörjningsansvar 2022. Nya riktlinjer gällande bostadsförsörjning behöver tas fram.

9.5 Social hållbarhet

Enligt 1 kap. 1 § PBL ska planeringen främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö. Vidare ska planläggning enligt 2 kap. PBL främja en från social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig och användbar för alla samhällsgrupper.

Översiktsplanen från 2018 har arbetats fram i dialog med bland annat folkhälsoteamet i norra Örebro län men saknar konkreta analyser och ställningstaganden kring kommunens framtida utveckling kopplat till specifikt barnperspektiv, jämställdhet och integration. En bred medborgardialog i form av dialogträffar hölls dock under framtagandet av översiktsplanen med bland annat högskolorna i kommunen samt övrig allmänhet där synpunkter samlades in om trygghet, levande tätorter, rekreation, och tillgänglighet.

Analyser kopplat till jämställdhet kan dock utläsas i andra ställningstaganden som utpekats i översiktsplanen, bland annat att kommunen ska verka för att

gång- och cykelvägnätet ska hålla hög standard och snöröjas innan vägarna. Detta främjar framför allt kvinnor då de i högre utsträckning använder gång- och cykelvägnätet än vägnätet. Detta resonemang kan även kopplas samman med översiktsplanens ställningstaganden kring kollektivtrafiken, vilket kommunen ska utveckla och främja som ett konkurrenskraftigt alternativ till bilen. Hållplatser och bytespunkter ska vara trygga och säkra, särskilt ska barnens specifika förutsättningar beaktas.

Barnperspektivet är inte något som specifikt lyfts upp som särskilt tema i översiktsplanen, dock hänvisas det till Boverkets vägledning *Gör plats för barn och unga! En vägledning för planering, utformning, planering och förvaltning av förskolans och skolans utemiljö* (2015:1) för planläggning av skolor och förskolor. Även säkra skolvägar i Hällefors tätort utifrån barnperspektivet lyfts som viktigt. Vidare lyfts den tätortsnära naturen som viktigt för barn och närmiljöns utformning har stor betydelse för barns möjlighet till fysisk aktivitet.

Bedömning

Översiktsplanen kan utvecklas när det kommer till social hållbarhet för att få en inkludering av barnperspektivet, jämställdhet och integration. Översiktsplanen anses dock inte ha så pass stora brister som ligger till skäl att en ny översiktsplan behöver tas fram inom ramen för social hållbarhet.

9.6 Kulturmiljövärden

Inom Hällefors kommun finns flertal byggnader och miljöer med höga kulturvärden varav fyra områden är utpekade riksintressen för kulturmiljövård. Ett riksintresseområde återfinns inom utvecklingsområde för Loka i översiktsplanen, resterande riksintressen återfinns inom områden som i översiktsplanen pekas ut för oförändrad markanvändning inom befintlig stadsbygd och landsbygd. I översiktsplanen anges en kortfattad vägledning och stöd för efterföljande planläggning och lovgivning gällande hanteringen av kulturmiljövärden både inom riksintressena och utanför.

Kommunen saknar dock aktuella kulturmiljöunderlag i form av kulturmiljöinventering och strategier som kan ligga till grund för avvägningar mellan bebyggelseutveckling och andra allmänna och enskilda intressen. Värdefulla objekt utreds och skyddas i detaljplaner samtidigt som möjlighet till förändring föreslås på ett sätt som beaktar kulturmiljövärden så att inte riksintressets värden påtagligt skadas. I Hällefors kommun finns tre byggnadsminnen. Inga byggnadsminnen har reviderats eller tillkommit sedan översiktsplanen antogs 2018.

Bedömning

Större delen av riksintresset för kulturmiljövård inom Grythyttans tätort är detaljplanelagd och även försatt med skyddsbestämmelser. Översiktsplanen är aktuell gällande kulturmiljövärden.

10 Länsstyrelsens granskningsyttrande för översiktsplanen

Länsstyrelsen anser att översiktsplanen behöver uppdateras enligt ny lagstiftning och statliga och mellankommunala intressen.

I Länsstyrelsens granskningsyttrande för översiktsplanen framgår ett flertal synpunkter. Dels förs det fram att redovisningen av riksintresset för kulturmiljövård för Silvergruvorna bör förtydligas och kompletteras. I översiktsplanen är området utpekad som landsbygd och ligger utanför utvecklingstråk.

Vidare påpekar Länsstyrelsen i sitt granskningsyttrande att översiktsplanen bör framhäva vilka områden som vid översiktsplanens framtagande var förslag till att bli Natura 2000-områden, biotopsområden samt naturreservat.

Länsstyrelsens granskningsyttrande för tillägget landsbygdsutveckling i strandnära lägen handlar i första hand om lämpliga eller delvis olämpliga som LIS-områden. Det är tio områden som delvis bedöms som olämpliga för LIS.

Länsstyrelsen har också synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen, vilket har justerat efter granskningen, likaså gäller formuleringen för ”högsta beräknat flöde” i översiktsplanen.

Bedömning

Kommunen bedömer att det ställningstaganden i översiktsplanen är tillräckligt för att tillgodose riksintresset för kulturmiljövård för Silvergruvorna. Detta med anledning att ingen utpekad exploatering föreslås inom dess områden. Skulle exploatering ske i området ska hänsyn tas till riksintresset. Länsstyrelsens granskningsyttrande gällande riksintresset bedöms inte innebära att översiktsplanen är inaktuell.

Kommunen står fast vid att det vid detaljplaneläggning bör fastställas lämpliga nivåer för färdigt golv. Länsstyrelsens granskningsyttrande gällande lägsta golvnivå bedöms inte innebära att översiktsplanen är inaktuell.

Kommunen bedömde vid framtagandet av översiktsplanen att det inte är nödvändigt att visa eventuella kommande Natura 2000-området i kartor i översiktsplanen, kommunen står fast vid det ställningstagandet. Dessutom har inga förändringar av Natura 2000-områden eller biotopskyddsområden skett sedan översiktsplanen antogs 2018.

Vidare bedömer kommunen att det inte behövs hänsynskartor för nya eller förändrade naturreservat då ingen utpekad exploatering föreslås inom dess områden, förutom vid Lokadalen där en mindre del berörs av utvecklingstråk utpekade i översiktsplanen, se mer under avsnittet Allmänna intressen; Naturvärden.

Länsstyrelsens granskningsyttrande gällande redovisning av kommande Natura 2000-området, naturreservat och biotopskyddsområden bedöms inte innebära att översiktsplanen är inaktuell.

Kommunen delar inte Länsstyrelsens bedömning i nio av områdena. Det tionde området, Torrvarpen, Holmarna - Lövnäsudden har kommunen justerat efter Länsstyrelsens synpunkter dock inte helt i linje med Länsstyrelsen.

11 Aktualitetsbedömning av översiktsplanen

11.1 Utvecklingsinriktning i översiktsplanen

Översiktsplanens utvecklingsinriktning är i grova drag kommunens intentioner för den långsiktiga strategiska utvecklingen.

Utvecklingsinriktningen ligger till grund för bland annat mark- och vattenanvändningen.

Utvecklingsinriktningen i översiktsplanen är att samla samhällsutvecklingen till tätorterna och att stärka dessa genom att utveckla inom de utpekade utvecklingsstråken. Syftet är att ge goda förutsättningar för service och handel, stärka kollektivtrafikstråk samt nyttja befintlig infrastruktur och service, snarare än att bygga nytt. Kommunen ska också koncentrera samhällsutvecklingen till redan befintlig bebyggelse, samt stärka den befintliga kollektivtrafiken, service och verksamheter. Det ska även satsas på gång- och cykelvägar inom tätorterna. Kommunens utvecklingsinriktning ska ge goda förutsättningar för en utveckling som gynnar ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet.

Hällefors och Grythyttans tätorter pekas ut som kommunens två kärnor med viktiga funktioner där majoriteten av kommunens bostäder, service och verksamheter finns. Kommunens utveckling är främst avsedd att ske i dessa tätorter. Det finns utöver det även åtta utpekade utvecklingsstråk i kommunen, två direkt kopplade till tätorterna. Vidare finns tre utvecklingsstråk utpekade i Hjulsjö, Bredsjö samt i Loka.

Bergslagsbanan och de större vägarna i kommunen - riksväg 63, samt länsvägarna 244, 205 och 767 – utgör viktiga transportsamband i utvecklingsstrategin.

I utvecklingsstrategin finns även 17 områden utpekade i det tematiska tillägget Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS).

Utöver detta så finns fyra värdekärnor utpekade kopplade till natur- och rekreationsområden - Sävälven, Kindla, Murstensdalen samt Nittälvsdalen.

Bedömning

Utvecklingsstrategin i översiktsplanen är i hög grad aktuella.

11.2 Mark- och vattenanvändningar

Mark- och vattenanvändningskartan för Hällefors kommun redovisar hur och var olika typer av bebyggelse ska tillkomma. Kartan redovisas på en skalnivå där hela kommunen är synlig, något som gör att markanvändningarna och ställningstagandena kring utveckling kan bli relativt övergripande och ge en förhållandevis begränsad vägledning i de efterföljande processerna, framför allt gäller detta i eller i närheten av tätorterna.

Översiktsplanen pekar ut fyra typer av förändrad markanvändning:

- Ny mark för stadsbygd,
- Ny mark för bostadsbebyggelse/verksamheter (utan omgivningspåverkan)
- Ny mark för verksamheter (med omgivningspåverkan)
- Ny mark för verksamheter (utan omgivningspåverkan)

I Grythyttan finns det enligt översiktsplanen mark utpekad med användningen stadsbygd samt bostäder. I markanvändningskartan framgår att inriktningen för Grythyttan är bostadsbebyggelse/verksamheter (utan omgivningspåverkan) i den nordvästra delen av tätorten samt att det för den nordöstra delen är stadsbygd, det vill säga bostäder, kontor och handel. I grönplanen är den nordvästra delen i Grythyttan (Balundstorp) utpekad som föreslaget utvecklingsområde med användning strövskog. Vidare anges det att området är värdefullt och består av en viktigt strövskog för boende i Grythyttan. Vid en eventuell exploatering av området ska stor hänsyn till det rörliga friluftslivet tas. Utöver detta finns ingen mark utpekad som industri – och verksamhetsmark i översiktsplanen i anslutning till Grythyttans tätort.

I Hällefors finns mark främst för bebyggelse med tätortsmässig karaktär där bostäder, kontor och handel ska vara de huvudsakliga användningarna. Enligt översiktsplanen finns det mark för framtida industri/verksamhetsmark direkt söder om Hällefors tätort.

Utöver Grythyttan och Hällefors tätort återfinns fyra utvecklingstråk för bostäder samt för verksamheter utan omgivningspåverkan kopplat till sjöarna Saxen, Sör-Älgen och Torrvarpen, samtliga områden är utpekade i det tematiska tillägget Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS).

Inom befintlig markanvändning stadsbygd saknas specifika ställningstaganden eller inriktningar för den fortsatta utvecklingen av respektive tätort. Till exempel pekas hela Hällefors och Grythyttans befintliga tätorter ut som oförändrad stadsbygd trots att det finns områden där exploatering och förtätning skulle kunna vara aktuellt samt delar med mycket höga kulturmiljövärden som bör hanteras varsamt.

Bredsjö och Hjulsjö är utpekade som landsbygd i översiktsplanens mark och vattenanvändningskarta. Inom befintlig markanvändning landsbygd saknas specifika ställningstaganden eller inriktningar den fortsatta utvecklingen av landsbygden. I Hjulsjö är dock området utpekad i LIS-bilagan med bostäder som huvudsakligt syfte men även lättare verksamheter utan omgivningspåverkan. Loka däremot är utpekad som verksamheter utan omgivningspåverkan i översiktsplanens mark och vattenanvändningskarta samt även i LIS-bilagan..

Bedömning

Översiktsplanens vägledning fungerar relativt övergripande angående hur utpekade områden ska utvecklas och användas. Det saknas dock vägledning gällande hur bebyggelsen ska utformas, exempelvis hur hög respektive låg täthet bebyggelsen ska ha samt vilken markanvändning inom stadsbygd respektive landsbygd som väger tyngst.

Utveckling av verksamhetsmark i Grythyttan behöver göras i konflikt med översiktsplanen. Dessutom saknas det en god planberedskap gällande verksamhetsmark både i Grythyttan och Hällefors tätort.

Utveckling av bostäder i Grythyttans nordvästra del (Balundstorp) krockar med grönplanens intentioner. Intressekonflikter kan uppstå vid en planläggning för bostäder.

Översiktsplanen kan dock användas och ge viss vägledning, exploateringsgraden för ny bebyggelse kan förslagsvis hanteras inom ramen för planprogram, förstudier och utvecklingsförslag.

11.3 Planläggning sedan översiktsplanen antogs

För att utvärdera hur väl översiktsplanens intentioner har efterföljts sedan den antogs har en genomlysning gjorts av de detaljplaner som fått laga kraft under perioden från att översiktsplanen togs fram till januari 2024. I tabellen nedan framgår resultatet. Sedan översiktsplanen antogs har följande detaljplaner antagits i Hällefors kommun:

Detaljplaner antagna	Syfte med planen	Förenlig med översiktsplanen
Detaljplan Gillershöjden 15:3 m.fl. (Förskolan Lärkan)	Möjliggörande för ny förskola samt utökning av byggrätt för bostäder	Ja
Ändring av detaljplan upphävande av delar av detaljplanerna 18-HÄL-479 och 18-GRY-572	Upphävande av detaljplan för att möjliggöra gång- och cykelväg mellan Hällefors och Grythyttan.	Ja
Ändring av detaljplan upphävande av delar av detaljplanerna 18-HÄL-479 och 18-GRY-572	Upphävande av detaljplan för att möjliggöra gång- och cykel-väg mellan Hällefors och Grythyttan.	Ja

Upphävande av del av detaljplan NA_3 m fl,	Upphävande av detaljplan för att möjliggöra gång- och cykelväg mellan Hällefors och Grythyttan.	Ja
Upphävande av del av områdesbestämmelse OA_5 (Sör-Älgens camping)	Möjliggöra för utveckling av befintlig bostad inom campingområdet.	Ja
Upphävande av områdesbestämmelse r OA_10 (Södra Torrvarpen)	Möjliggöra omvandling av fritidsbebyggelse till permanentbostäder.	Ja

Vid framtagandet av denna planeringsstrategi är följande detaljplanarbeten pågående i Hällefors kommun:

Detaljplaner pågående	Syfte med planen	Förenlig med översiktsplanen
Detaljplan för Hällefors centrum	Aktualisera markanvändningar samt möjliggöra för en utveckling av Hällefors centrum.	Ja
Detaljplan för bostäder Grythyttan (del av Grythyttan 6:358)	Möjliggöra för bostäder samt studentbostäder.	Ja
Upphävande av områdesbestämmelse OA_6 (Sör-Älgen).	Upphäva områdesbestämmelser.	Ja
Upphävande av områdesbestämmelse OA_4 (Norr-Älgen, Stora Högsjön & Lilla Högsjön).	Upphäva områdesbestämmelser.	Ja
Upphävande av områdesbestämmelser OA_3_3A_3B (Saxen).	Upphäva områdesbestämmelser.	Ja

<p>Detaljplan för del av Hälgsnäs 1:1 (Lake resort)</p>	<p>Möjliggöra för bostäder, fritidshus, handel, service, rekreationsanläggningar samt mindre marina.</p>	<p>Ja</p>
---	--	-----------

12 Användbarhet och tillämpning

12.1 Enkätstudie

En enkät om översiktsplanens användbarhet har skickats ut under perioden 13–24 november 2023 till tjänstemannaorganisationen inom samhällsbyggnadsförvaltningen samt till delar av kommunförvaltningen inom Hällefors kommun. Sammantaget var det 45 stycken som svarade på enkäten.

Hur ofta använder du översiktsplanen?

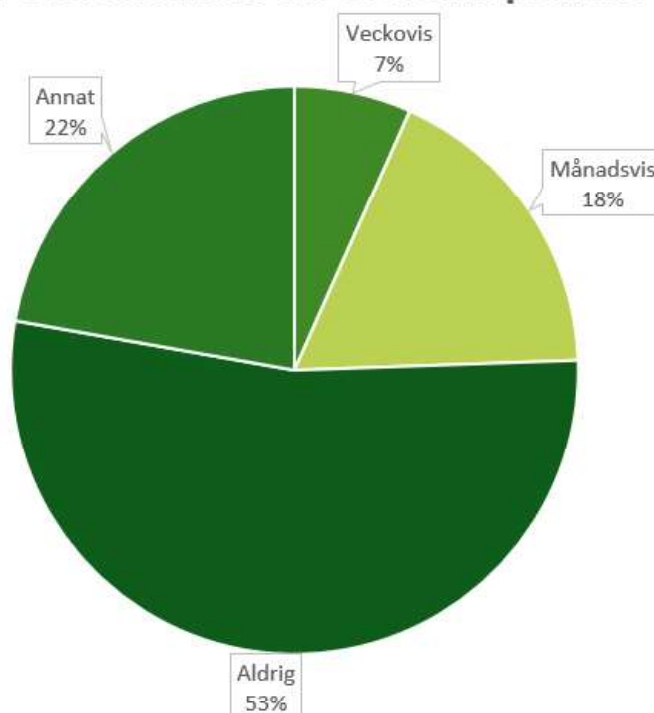

Diagram 1 visar resultat från enkätstudien för frågan hur ofta kommunförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen använder översiktsplanen.

Resultatet visade att 25 % svarat att de använder översiktsplanen veckovis eller månadsvis medan det är 53% som aldrig använder översiktsplanen, se diagram 1.

Tycker du att översiktsplanen är lätt att tolka och förstå?

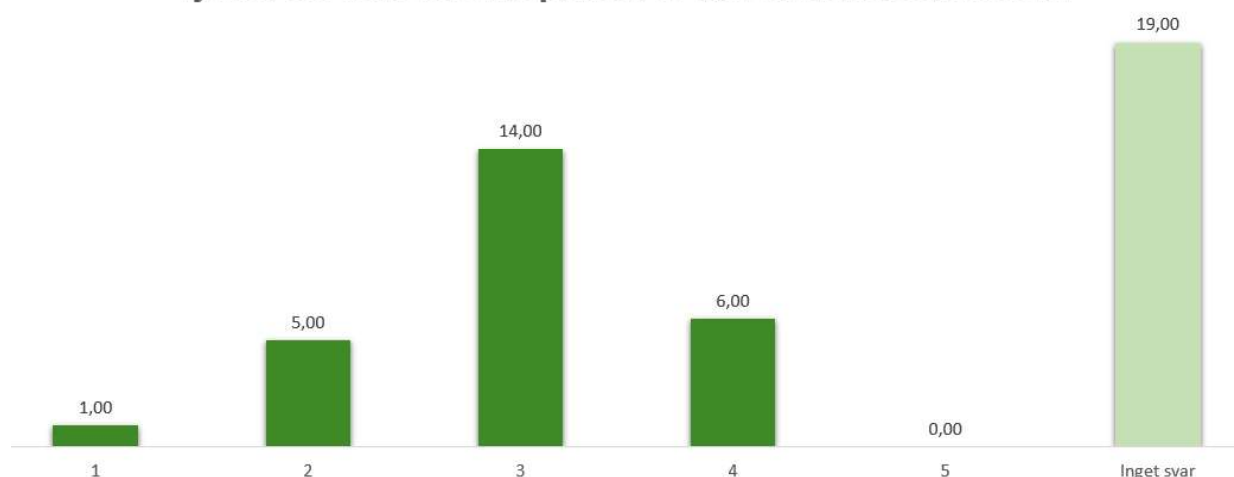

Diagram 2 visar resultat från enkätstudien för frågan om kommunförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen anser att översiktsplanen är lätt att tolka och förstå. Staplarna visar resultat från den femgradiga skala som fanns som svarsalternativ där 5 var mycket lätt och där svarsalternativ 1 var svår att tolka och förstå.

På en femgradig skala tycker fler än 50% att översiktsplanen är antingen lätt eller mycket lätt att använda, se diagram 2

Fungerar översiktsplanen bra som vägledning i ditt arbete?

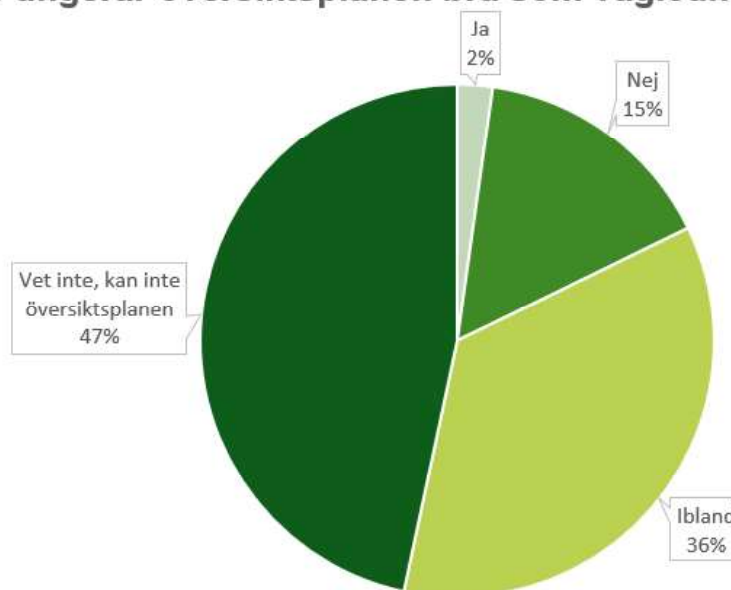

Diagram 3 visar resultat från enkätstudien för frågan om översiktsplanen fungerar bra som vägledning.

Vidare visar resultaten att 2 % anser att kommunens översiktsplan ger bra vägledning i det dagliga arbetet och 15 % tycker att den inte ger någon bra vägledning alls. 36 % svarade vet ej på frågan.

Hur väl känner du till översiktsplanen?

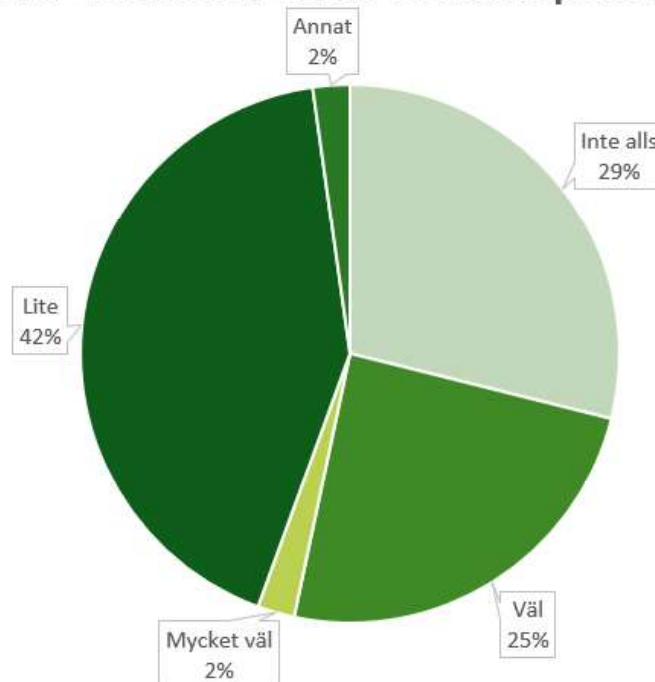

Diagram 4 visar resultat från enkätstudien för frågan hur väl kommunförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen känner till översiktsplanen.

Det går att tyda att stora delar av kommunförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen inte känner till översiktsplanen i så stor utsträckning, då 29 % angav det alternativet. Samtidigt svarar 25% att de känner till den väl och 2% mycket väl. 42% av de som svarade på enkäten ansåg känna till översiktsplanen lite.

De flesta som besvarade enkäten var osäkra på resterande frågorna då många i kommunen samt den gemensamma förvaltningen inte känner till kommunens översiktsplan i så stor utsträckning, enligt svar ovan.

Det framkom också av svaren att utvecklingsstrategin för översiktsplanen kan förtydligas och specificeras för individuella viktiga funktioner och utvecklingsstråk.

Vidare angav flertalet tjänstepersoner att översiktsplanens upplägg behövde ändras, till exempel förklarande information kopplat till ytor i den interna-webbkartan. Det framkom även i enkäten att många upplevde det besvärligt att behöva använda interna-webbkartan och PDF-dokument som två separata delar vid användningen av översiktsplanen.

Flera svarade också att det vore positivt om översiktsplanen var digital. Detta då det förmodat skulle resultera i ett ökat användande och förståelse av översiktsplanens ställningstaganden och utvecklingsinriktning.

I övrigt svarade många att det vore positivt om mer underlag eller hänvisningar till underlag eller beslut samt tydligare ställningstaganden blev tydligare i översiktsplanen.

13 Sammanfattande bedömning och slutsats

Dokument	Aktuell	Motivering	Vidare strategisk planering
Översiktsplan för Hällefors kommun	Ja	Översiktsplanen bedöms utgöra ett bra stöd och vägledning för kommunens vidare arbete. Översiktsplanen bedöms i sin helhet som aktuell.	Det finns behov av att se över markanvändningen för bostäder i Grythyttan. En bättre avvägning mellan översiktsplanens och grönplanens skilda ställningstaganden i området behöver göras. En översyn av kommande industri/-verksamhetsmark behöver göras i anslutning till tätorterna Hällefors och Grythyttan.
Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)	Ja	LIS-bilagan bedöms utgöra ett bra stöd och vägledning för kommunens fortsatta arbete	Någon vidare strategisk planering kopplat till LIS-områden bedöms inte nödvändigt.
Bostadsförsörjningsprogram	Nej	Bostadsförsörjningsprogrammet bedöms utdaterat.	Nya riktlinjer för bostadsförsörjning behöver tas fram.
Grönplan	Ja	Grönplanen bedöms utgöra ett bra underlag för kommunens fortsatta arbete. Grönplanen bedöms i sin helhet som aktuell.	Det finns behov av att se över det utpekade utvecklingsområdet i Grönplanen vid Balundstorp i anslutning till Torrvarpen inom Grythyttans tätort. En bättre avvägning mellan grönplanens och översiktsplanens skilda ställningstaganden i området behöver göras.

En sammantagen bedömning är att översiktsplanen med dess tillhörande tematiska tillägg i sin helhet är aktuell. Samtidigt finns det ett fåtal enskilda delar av översiktsplanen som har mindre brister. De delar av översiktsplanen som idag har brister är inte så pass allvarliga att översiktsplanen inte går att

använda för den långsiktiga planeringen. Till ett flertal av dessa delar finns nationella vägledningar som ger kompletterande stöd i frågorna. Dessa vägledningar använder sig verksamheterna snarare sig av, än det som står i översiktsplanen, enligt den enkätstudie som togs fram under hösten 2023. Med anledning av det och att översiktsplanen i dagsläget inte används aktivt av stora delar av kommunen är konsekvensen av de bristande delarna små.

Det finns behov av att se över markanvändningen och det utpekade utvecklingstråket i Grythyttans tätort vid Balundstorp. Området ligger strax väster om sjön Torrvarpen och direkt norr om Åsen-området och är även utpekade i Grönplanen vid Balundstorp i anslutning till Torrvarpen inom Grythyttans tätort. En bättre avvägning mellan grönplanens och översiktsplanens skilda ställningstaganden i området behöver göras för en fortsatt utveckling av Grythyttans tätort.

Kommunen saknar mark för en strategiskt fördelaktig planberedskap för etablering av verksamheter. En översyn av kommande industri/-verksamhetsmark behöver göras i anslutning till tätorterna Hällefors och Grythyttan.

Utöver detta är riktlinjer för bostadsförsörjning inaktuella.

Under mandatperioden kommer framför allt följande insatser kopplat till översiktsplaneringen att prioriteras:

- Framtagande av nytt bostadsförsörjningsprogram
- En översyn av utvecklingsområdet i Grythyttan/Balundstorp
- Framtagande av vattentjänstplan
- Lokaliseringsutredning och identifiering av lämpliga platser för industri- och verksamhetsområden